

Gelijke naleving van de wet?

Niraï Melis
Maart 2014

Politiek en Gender in Nederland en Europa?

In maart 2014 waren in een week tijd drie belangrijke onderwerpen in het nieuws. Er is nog steeds sprake van een ongelijke beloning tussen mannen en vrouwen, het aantal vrouwen in topfuncties in het bedrijfsleven stagneert bij 10% en bijna de helft van de vrouwen is in haar leven één of meerdere malen slachtoffer geworden van seksueel geweld.

Ondanks de impact die deze feiten hebben op de maatschappij, bleef de politiek stil. Ivo Opstelten, minister Justitie en Veiligheid kwam niet met een reactie en ook de Kamervragen bleven uit.

[Niraï Melis](#) (Stichting Burger Onderzoek) deed hierop onderzoek naar de aandacht van de politieke partijen voor genderspecifieke onderwerpen.

Onderzoek

Om een goed overzicht te krijgen zijn de Europese Verkiezingsprogramma's van de landelijke partijen met elkaar vergeleken. Eerste reden hiervoor is dat genderspecifieke onderwerpen in alle Europese landen spelen, dus thuishoren in het Europees Parlement. De tweede reden is dat de eerstvolgende verkiezingen de Europese Verkiezingen zijn. Deze zijn over twee maanden, in mei 2014. De programma's zijn 'vers' en geven daardoor het meest betrouwbare beeld van de politieke gedachten van de partijen.

Om een trend te bepalen zijn ook de Europese Verkiezingsprogramma's van 2009 onderzocht. Hierdoor krijgen we een beeld of de aandacht versterkt, verzwakt of stabiel blijft. Alle Verkiezingsprogramma's zijn onderzocht, behalve van de PVV 2014. Deze was ten tijde van het onderzoek nog niet beschikbaar.

Meetmethoden

Er is gekozen om het aantal keer dat een woord voorkomt in de programma's te tellen. De gedachte hierachter is dat het aantal keer dat een woord voorkomt het belang van de partij bij dit onderwerp zou aangeven.

Het onderzoek is uitgevoerd naar één algemeen woord: *'vrouwen'*. Daarnaast worden ook de genderspecifieke onderwerpen/woorden *'seksueel geweld'*, *'huiselijk geweld'*, *'gelijke beloning'* (ook gezocht op *'loon'*) en *'discriminatie'* geteld.

Om een goed beeld te geven zijn ook de woorden *'banken'* en *'landbouw'* bij het onderzoek meegenomen. Banken vormt momenteel een relevant thema en landbouw vormt van oudsher een belangrijk Europees onderwerp.

Verwachting

Aangenomen kan worden dat de genderspecifieke onderwerpen veel vaker voor zullen komen in de programma's, dan landbouw. De genderspecifieke onderwerpen zijn namelijk urgenter. Zij zijn de laatste tijd in het nieuws en hebben een grote

negatieve impact op de veiligheid binnen de samenleving. De tweede reden is dat zij een grotere doelgroep hebben, namelijk 8,5 miljoen mensen tegen 67.000 mensen die afhankelijk zijn van de landbouw.

Verwacht wordt dat het onderwerp ‘banken’ evenveel voorkomt, aangezien de nieuwswaarde en de impact op de samenleving ongeveer gelijk is.

Indien de onderwerpen ‘landbouw’, ‘banken’ en ‘seksueel geweld’ even zwaar wegen voor een partij, dan zouden deze woorden ongeveer even vaak voor moeten komen. Komt een woord beduidend vaker voor, dan kan er worden geconcludeerd dat dit onderwerp belangrijker is voor de politieke partij.

Resultaten

Tabel 1 geeft de resultaten van het onderzoek weer. In het algemeen zien we een subjectief beleid, waarbij er weinig of geen aandacht is voor genderspecifieke onderwerpen. Voor de doelgroep boeren (landbouw) bestaat er juist wel veel aandacht.

‘Landbouw’ versus ‘seksueel geweld’

Het woord ‘*landbouw*’ komt in totaal 105 keer voor, veel vaker dan ‘*seksueel geweld*’ met 9 keer. Dit betekent dat alle partijen landbouw bijna 12 keer zo belangrijk vinden dan seksueel geweld. Gezien de objectieve criteria urgentie, doelgroep/bereik en veiligheid, werd juist het tegenovergestelde verwacht.

Verder zien we dat het onderwerp ‘*landbouw*’ zowel in 2009 als in 2014 in alle programma’s is opgenomen, met een variatie van 5 tot 37 woorden per programma. ‘*Seksueel geweld*’ is in 2009 in 3 programma’s opgenomen, met een variatie van 1 tot 9 woorden per programma. Dit betekent dat het woord ‘*landbouw*’ tussen de 4 en 22 keer vaker voorkomt dan het woord ‘*seksueel geweld*’. In 2014 komt het woord voor in 3 programma’s, met een variatie van 2 tot 4 woorden per programma.

Seksueel geweld is het meest voorkomende woord van alle genderspecifieke onderwerpen. ‘*Huiselijk geweld*’ komt maar 1 keer in 1 programma terug (in 2009).

‘Banken’ versus ‘seksueel geweld’

Sinds 2009 is de aandacht voor banken juist verzesvoudig. Het woord ‘*banken*’ komt in 2014 in de programma’s 180 keer voor, 10 keer meer dan het algemene woord ‘*vrouwen*’. De 4 genoemde genderspecifieke onderwerpen komen gezamenlijk 26 keer voor, 7 keer zo weinig. De partijen hebben tot 24 keer zo veel aandacht voor 1 onderwerp ‘*banken*’ dan voor de 4 genderspecifieke onderwerpen samen.

Zetelverdeling

Om een beleid goed uit te kunnen dragen, is ook het aantal zetels dat een partij bezit relevant. De 3 partijen die genderspecifieke onderwerpen in hun programma hebben staan, bekleden samen 9 zetels hetgeen neerkomt op 34,6% van de zetels. 53,8% van de zetels wordt bekleed door een partij die geen van de onderwerpen in het

programma heeft staan. De SGP/CU hebben samen 7,7% van de zetels. Ook zij hebben geen genderspecifieke onderwerpen in het programma staan, maar profileren zich sterk voor factoren die onveilige situaties voor vrouwen bevorderen.

Trend

Gemeten naar het aantal woorden is de aandacht van Politieke Partijen voor onderwerpen waar voornamelijk vrouwen mee te maken hebben in 2014, met bijna de helft verminderd. In 2009 komen de woorden in alle programma's 80 keer voor, in 2014 is dit nog maar 45 keer. Ook de algemene term '*vrouwen*' komt veel minder vaak voor.

Om een verdergaande vergelijking te maken, zijn ook 3 Europese Verkiezingsprogramma's uit 1989 vergeleken. De genderspecifieke onderwerpen werden daar ook niet genoemd, maar het algemene woord '*vrouwen*' (47 keer) kwam beduidend vaker naar voren. De woorden '*vrouwen*' en '*landbouw*' kwamen toen ongeveer even vaak voor.

Daarnaast zien we dat het woord '*Discriminatie*' in 2009 nog vaak op vrouwendiscriminatie en discriminatie van minderheden duidde. In 2014 wordt met discriminatie voornamelijk discriminatie tegen etnische minderheden, transgenders en homoseksuelen bedoeld. Discriminatie tegen vrouwen wordt vrijwel niet beschreven. Indien het zeer duidelijk was dat alleen discriminatie tegen etnische minderheden, transgenders en/of homoseksuelen betrof, is het woord niet meegenomen in de telling.

Tabel 1: aantal keer woord vermeld in Politiek Programma

	Aantal zetels	Vrouwen	Seksueel geweld	Huiselijk Geweld	Beloning	Discriminatie*	banken	Landbouw
CDA 2009	5	-	-	-	-	-	1	13
CDA 2014	-	1	-	-	-	-	13	5
D66 2009	3	3	1	-	2	9	1	15
D66 2014		3	2	-	-	-	20	11
Groenlinks 2009	3	16	9	1	1	19	13	37
Groenlinks 2014		9	3	-	1	11	44	31
PvdA 2009	3	11	1	-	1	3	10	22
PvdA 2014		5	-	-	1	-	18	5
VVD 2009	2	-	-	-	-	1	-	5
VVD 2014		-	-	-	-	1	10	13
PVV 2009	5	-	-	-	-	-	-	-
PVV 2014 niet aanw.		-	-	-	-	-		
SGP/CU 2009	2	2	-	-	-	-	3	22
SGP/CU 2014		-	4	-	-	-	51	18
SP 2009	2	-	-	-	-	-	10	16
SP 2014		1	-	-	-	3	24	22
Totaal 2009		32	11	1	4	32	38	130
Totaal 2014		19	9	-	2	15	180	105
CDA 1989		22	-	-	1	-	-	32
D66 1989		6	-	-	-	1	-	7
Groenen 1989		19	-	-	1	2	2	11

- *Onder discriminatie wordt discriminatie tegen vrouwen, allochtonen, homoseksuelen e.d bedoeld. In 2014 is het accent meer naar homoseksuelen en transgenders verschoven. Over vrouwen wordt nauwelijks gesproken.*

Conclusies:

Zetels:

- 34,6% van de zetels wordt bekleed door een partij welke onderwerpen die tekenend zijn voor vrouwenonderdrukking in het programma hebben staan. (26,9 % als het aantal zetels wordt berekend naar de huidige peilingen voor de 2^e Kamer)

- 7,7% van de zetels wordt bekleed door een partij welke sterk de voorkeur geeft aan de traditionele rolpatronen. (ook hier diezelfde 7,7% als het aantal zetels wordt berekend naar de huidige peilingen voor de 2^e Kamer)
- 53,8% van de zetels wordt bekleed door een partij die geen aandacht besteed aan discriminatie, geweld tegen vrouwen of gelijke beloning. (65,4% als het aantal zetels wordt berekend naar de huidige peilingen voor de 2^e Kamer)

Aantal woorden:

- In 2014 komen de termen 'vrouwen', 'discriminatie', 'huiselijk geweld' 'seksueel geweld' 'gelijke beloning' gezamenlijk 45 keer voor in alle onderzochte programma's. De termen 'banken' (180 keer) en 'landbouw' (105 keer) zijn beduidend belangrijker in de programma's.
- Gemeten in het aantal woorden is de aandacht voor genderspecifieke onderwerpen in 2014 met bijna de helft verminderd. In 2009 komen de woorden in alle programma's 80 keer voor, in 2014 is dit nog maar 45 keer. Dit is inclusief de algemene term 'vrouwen'.
- In 1989 kwamen de termen 'vrouwen' en 'landbouw' ongeveer even vaak voor in de programma's.
- De term 'discriminatie' duidt in 2014 voornamelijk op discriminatie van etnische minderheden, transgenders en homoseksuelen. Vaak wordt hier geen vrouwendiscriminatie mee bedoelt.

Aantal partijen:

- In 2009 was er een partij die alle 4 de onderwerpen in het programma had staan, in 2014 heeft geen enkele partij alle onderwerpen in het programma staan.
- In 2009 waren er 2 partijen die 3 onderwerpen in hun programma hadden staan, in 2014 was dat slechts 1 partij.

Trend:

- Afname inzet politieke partijen op deze onderwerpen zet zich voort.
- In 2014 blijkt dat bijna 50% van de vrouwen één of meerdere malen seksueel geweld heeft ervaren. Deze cijfers zijn hoger dan in 2009, toen nog 33% van de vrouwen dit geweld hadden ervaren.
- Er vindt stagnatie plaats van het aantal vrouwen op topposities.
- Er blijft een loonkloof te bestaan tussen vrouwen en mannen op de werkvloer.